

Φεύγετε λοιπόν, τέκνα μου, τὴν συκοφαντίαν καὶ νὰ πράξητε τι ἄξιον λόγου, ἔχων δὲ καὶ τὴν τύχην τὴν κακολογίαν ὡς θὰ ἐφεύγετε τὸν διάβολον αὐτὸν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο λέγεται διάβολος διότι συκοφαντεῖ καὶ διαβάλλει.

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο Ν

ΤΗΣ ΚΑΘ ΗΜΑΣ ΒΑΛΗΝΙΚΗΣ.

—ooo—

Περιελθὼν πρὸ πολλῶν ἐτῶν μέρη τινα τῆς ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος ὡς ἀπλοῦς διαβάτης καὶ ἄλλα ἔχων καθήκοντα, ἐσημείωσα ἐν παρόδῳ λέξεις ἃς ἤκουσα προφερομένας ὑπὸ χυδαίων, ξένων μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας καθυρώτερον τὴν γλῶσσαν, σχεδὸν δὲ πάντοτε ἑλληνικάς, ἢ τοῦλάχιστον ἑλληνικὴν ἐχούσας τὴν ῥίζαν. Εἰς τὰς λέξεις ταύτας προσθεῖς μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλας, ἃς ἐπορίσθην ἐκ τῶν συνομιλιῶν μου μετὰ κατοίκων διαφόρων μερῶν, ἐπτοχάσθην ὠφέλιμον νὰ ἐπιδοθῶ, εὐκαιρίας δοθείσης καὶ κατὰ τὰς ἀσθενείας μου δυνάμεις, εἰς ἐπαύξησιν αὐτῶν δι' ἐπίτηδες ἐπισκέψεως ἐπαρχιῶν τινων, εἰς ἀνίχνευσιν τῶν γενεθλίων καὶ ἐτυμολογίαν αὐτῶν, εἰς σύγκρισιν μετὰ τῆς ἀρχαίας, εἰς ἀναζήτησιν τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν καὶ τῶν αἰτίων δι' ἃ παρεθάρησαν, καὶ πρὸ πάντων εἰς ἐξέτασιν ἐκείνων (αὗται δὲ δὲν εἶναι εὐάριθμοι) αἰτίνες αὖσαι ἀναντιρρήτως ἑλληνικώταται τὸν χαρακτήρα, τὸν τύπον καὶ τὸν ῥυθμὸν, ὅμως οὐδ' εἰς τοὺς συγγραφεῖς οὐδ' εἰς τὰ λεξικά σώζονται. Τῶν τελευταίων τούτων ἡ ἔρευνα μοὶ ἐφάνη ἀείποτε σπουδαιοτάτη ὡς ἰσχύουσα, εἰμὴ ὅλως ν' ἀντικρούσῃ, τοῦλάχιστον νὰ συντελέσῃ κακίως εἰς ἀντίκρουσιν τῆς παραδόλου ἐκείνης ἀξιώσεως, ὅτι συνετρίβη ἡ ἄλυσις τῆς ἡμετέρας ἐθνότητος, κατὰποντισθείσης ἄρδην συμπάσης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ὑπὸ τοῦ χειμάρρου τῶν Σλαύων· διότι ἐὰν τῷ ὄντι ὁ κατὰποντισμὸς οὗτος ἐγένετο, πῶς ἀντὶ ξενικῶν ἄλλων λέξεων αἰτίνες ἐπρεπεν εἰς ἀνάγκης νὰ γίνωσι κτῆμα τοῦ λαοῦ, ἐπέπλευσαν τόσαι γνησιόταται ἑλληνικαὶ τὰς ὁποίας, μὴ εὐρισκομένας, ὡς εἴρηται, εἰς τὰ βιβλία, δὲν ἐδανείσθημεν παρ' αὐτῶν; Ποία ἡ σλαβικὴ φυλὴ ἡ διδάξασα τὸν ὄχλον νὰ λέγῃ κυπελισσὸς καὶ θρίος καὶ θράσσιος καὶ ὀμβροδέκτης καὶ ἀμβολῆ καὶ θακνιά, μόλις δὲ κατορθώσασα νὰ καταλείψῃ ἀδιόρατά τινα καὶ σπανιώτατα γλωσσικά ἔχνη, ὡς ζακόνι καὶ σπολοκάνι, καὶ ταῦτα εἰς τὰς βρειωτέρας ἰσως ἐπαρχίας τῆς ἑλληνικῆς χώρας;

Ἡ ἐξέτασις ἄρα ἔχει ἱστορικὴν καὶ διὰ τοῦτο πολλὴν τὴν ἀξίαν· ἀλλ' εἰς ἐμὲ εὐμοιροῦντα προαιρέσεως, ἐπέλειπον καὶ ἐπιλείπουσιν ἔτι δυστυχῶς καὶ βοηθήματα καὶ χρόνος. Πολλάκις ἡ δύναμις τῆς προαιρέσεως, συναντιλαμβανομένης καὶ τῆς ἐπιμελείας, ἐγείρει τρόπαια κατὰ τῆς ἀσθενείας τῆς μαθησεως· ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι, τίς ὁ λόγιος ὁ δυνάμενος μὲν

νὰ πράξη τι ἄξιον λόγου, ἔχων δὲ καὶ τὴν τύχην συνεργοῦσαν; Οἱ μὲν λόγοι πάντες σχεδὸν ὄντες πένητες ἐργάζονται ἐκ τοῦ προχείρου ἵνα πορισθῶσιν ἄρτον, οἱ δὲ πλούσιοι, διαφέροντες κατὰ τοῦτο τῶν πρὸ τοῦ ἀγῶνος, δὲν ἐνισχύουσι τὰ ἔργα αὐτῶν.

Ἀφῆκα λοιπὸν παρερρίμμενας τὰς σημειώσεις μου, οὐδ' ἠθέλον πλέον ἀναπολήσει αὐτάς, εἰμὴ ἀνενθύμιζέ μοι τὰ περὶ τούτων ἢ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης πραγματείας τοῦ Κ. Σ. Ζαμπελίου (α). Ὁ σοφὸς συγγραφεὺς προτρέπει πάντας νὰ δημοσιεύωσιν, ἔστω καὶ ἀνεπεξεργάτως, ὅ,τι ποτὲ θησαυρίζουσι περὶ τῆς γλώσσης ταύτης, καταλείποντες ἄλλοις τὴν περαιτέρω ἔρευναν.

Εἰς τὴν προτροπὴν ταύτην ὑπακούσας δημοσιεύω τὰς σημειώσεις μου ὅπως τὸ πρῶτον κατέγραψα, μηδὲν μεταβαλὼν καὶ μηδὲν προσθεῖς ἢ ἀφαιρέσας. Προειδοποιῶ δὲ τὸν ἀναγνώστην ὅτι εἰς τὴν καταγραφὴν δύο τινὰ εἶχον ὑπ' ὄψιν, πρῶτον, τὴν σημείωσιν λέξεων μὴ περιεχομένων ἐν τοῖς Ἀτάκτοις τοῦ Κοραῆ, καὶ δεύτερον, τὴν ἐρμηνείαν ἄλλων περιεχομένων μὲν ἀλλ' ἐξηγουμένων ἀτόπως ἢ ἀτελῶς. Πιθανὸν ὅμως ἐπανελάθον ἀπλῶς καὶ πολλὰς ὑπαρχούσας ἐκεῖ, διότι σπανίως παρέβαλον πρὸς ἐκείνα τὰς σημειώσεις μου· πιθανώτατον δὲ καὶ ἐλάνθασθην κατὰ τὰς ὀλίγας ἐρμηνείας μου· ἀλλὰ παρακαλῶ τὸν ἀναγνώστην νὰ μὴ με κατακρίνῃ ἐνθυμούμενος ὅτι κοινοποιῶ τὰς σημειώσεις μου ὅπως εἶχον, ἀνευ ἐπιθεωρήσεως.

Πλησίον ἐκάστης λέξεως ἐφρόντισα νὰ σημειώσω ποῦ ἤκουσα ἢ ποῦ ἔμαθον αὐτὴν λεγομένην. Εἰδὲ που δὲν ἀναφέρεται ὁ τόπος, τοῦτο δηλοῖ ὅτι εἶναι κοινὴ εἰς πᾶσαν ἢ τοῦλάχιστον εἰς τὴν πλείστην Ἑλλάδα.

Εὐχομαι ὅπως καὶ ἄλλοι ἀσχοληθῶσι συντονώτερον εἰς συλλογὴν τοῦ θησαυροῦ τούτου τῆς καθομιλουμένης (β)! Ὅποια δὲ ἢ ἐκ τῆς τοιαύτης συλλογῆς ὠφέλεια κατεδείχθη μὲν ἱκανῶς παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ καὶ παρ' ἄλλων, ὑπέδειξεν δὲ καὶ ἡ δι' ὀλίγων μὲν ἀλλὰ πρακτικώτερον ἰσως πρὸ ὅσων περίπου ἐτῶν ἐν τῷ 14ῷ φυλλαδίῳ, σελ. 19.

Ν. Δ.

Α'.

Ἀβαρισιά. Συνήθως λέγεται κατ' ἐπιφώνησιν, οἶον· « Καλὴ ἀβαρεσιά! » καὶ « τί ἀβαρεσιά! » ἐπὶ τῶν ἀσχολουμένων ἢ τῶν φροντιζόντων περὶ πραγμάτων μικροῦ λόγου ἀξίων. Παρὰ τοῦ στερητικῆς α καὶ τοῦ βάρους.

Ἀβρουριαίς. Λάχανα ὑπόπικρα θραζόμενα καὶ τρωγόμενα μετὰ ἐλαίου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει λέγονται καὶ ὀβριαίς. Εἶναι τάχα ἡ βρυωνία τῶν ἀρχαίων, ἢ μήπως ῥίζαν ἔχῃ τὸ ἄβρος.

Ἀγαθός. Δέξις ναυτικὴ. Γαλ. entaille, ἀγγλ. rabbet.

(α) Ἴδε Πανδ. φυλ. 168 σελ. 369 κτλ.

(β) Ἡ ἐφημερίς τῶν φιλομαθῶν ἤρχισεν ἰσχυρῶς νὰ δημοσιύῃ τοιαύτην γλωσσογραφικὴν ὕλην, κατ' ἀξίειναιον προτροπὴν ταῦ ἐπὶ τῆς δημ. ἐκπαίδ. ὑπουργείου.

Ἀγρίζω. Ἐν Ἀμοργῷ. « Πύγρισε μου τὸ παιδί, » μεταβ. ἦτοι μὲ τὸ ἀγρίευσε, τὸ ἀνησυχῆσε. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοὶ ἔλεγον ἀγρίζομαι ἀντὶ ἀγριαίνομαι.

Ἀγλωσσον. Ἐν Ἀθήναις. Εἶδος φυτοῦ.

Ἀγγοριτζιά. Ἐν Ἀθήναις. Ἀγριαπηδέα, καὶ οὐδ' ἀγκορίτσια, ὁ καρπός.

Ἀγιοποῦλι. Ἐν Καλλιουπόλει. Πτηνὸν φαινόμενον συνήθως κατόπιν τῶν ἀκρίδων, εἰς ἃς κηρύττον πόλεμον ἀκρίθεκτον, φονεύει ἀδυσωπῆτως αὐτάς· διὸ καὶ ἐπικαλεῖται ἅγιον.

Ἀγιαποστολιάτικα. Ἐν Κωνσταντ. Σῦκα ὠριμάζοντα τὴν τεσσαρακοστὴν τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων.

Ἀγκωνιάζω. Ἐν Ζακύνθῳ. Mettre au pied du mur.

Ἀγκωνάρι. Ἀκρογωνιαῖος λίθος.

Ἀγκουλίζω. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Λέξις πεποιημένη, ἐπὶ τῶν βροφῶν ὅταν ἀρχίζωσι νὰ ἐκφύρῳσιν ἀνάρθρους φωνάς.

Ἀγρια. « Ἐξύπνησεν ἀπ' τ' ἄγρια μεσάνυκτα. »

Ἀγρίμια. Gibier, ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ἀγρέμια.

Ἀδράπανος. Συντροφεύεται δὲ πάντοτε μετὰ τοῦ ξηρός. « Ἀπέθωνον ἢ ἀνεχώρησαν ὅλοι οἱ περὶ αὐτὸν, καὶ ἔμεινε ξηρός καὶ ἀδράπανος. » Ἐκ τοῦ στερητικῆς α, καὶ τοῦ δρέπανος· διότι τὰ ξηρά, ὡς εὐκόλως κοπτόμενα, δὲν ἔχουσι χρεῖαν δρεπάνου.

Ἀετονύχια. Σταφυλὴ μακρὰς καὶ γαμπᾶς ἔχουσα τὰς ῥάχας, ὡς τοῦ αἰστοῦ τοὺς ὄνυχας.

Ἀκούματα. Ἐν Ἀθήναις. Λάχανα ἀλλαχοῦ λεγόμενα ῥάχα, ἐπειδὴ τρώγονται καὶ χωρὶς νὰ ζυματισθῶσιν. Ἀ-ζέω.

Ἀήρ. « Λόγια τοῦ αἰέρος, » ἦτοι μάταια, πτερόεντα.

Ἀκοιζιάς. Ἐν Μυκόνῳ. Ἀγρίων λαχάνων εἶδος.

Ἀκριδοθήρητος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ σπανίως ἐπισκεπτόμενός τινα. « Κάτι ἀκριδοθήρητος! » λέγουσιν ἔτι καὶ τὴν φράσιν ταύτην ἐλλειπτικῶς· « σὰν τὰ χιόνια » ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας.

Ἀλησμονῆτις. Ἀρσ. Ἐν Ζακύνθῳ. Ἡ ἀλοή μεθ' ἧς ἀλείφουσι τοὺς μαστοὺς αἱ γυναῖκες ἵν' ἀπογαλακτισθῶσι τὰ παιδιά λησμονοῦντα τὸ γάλα.

Ἀλέκτορας. Ἐν Ἀθήναις. Πετεινός.

Ἀλιφόνια. Θιδ. ἐν Ἰδρᾷ. Εἶδος λαχάνων τρωγομένων ἀντὶ ἀδυσρτακῆς. Ἡ πρώτη συλλαβὴ εἶναι ἡ αἰς, ἐπειδὴ φύονται περὶ τὴν παραλίαν.

Ἀλλουσιτικός. Ἐν Χίῳ καὶ ἀλλαχοῦ. Distrail, ὁ ἀλλαχοῦ ἔχων τὸν νοῦν. Κακῶς ἐρμηνεύει τὴν λέξιν ὁ Κοραῆς (Ἀτ.) διὰ τοῦ hébété.

Ἀλετριδες. Ἐν Μυκόνῳ. Λάχανα ἄγρια τρωγόμενα. Ἀλετριδας ὀνομάζουσιν οἱ ἀρχαῖοι τὰς μυλωθρούς.

Ἀλλοπρόσαλλος. Ἐν Ἀμοργῷ. Εἰς τὴν αὐτὴν τῶν ἀρχαίων σημασίαν.

Ἀλετροπόδι. Οὕτως ὀνομάζουσιν οἱ χωρικοὶ τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Συρίου ὡς ὁμοιάζοντα τὸ ἀλέτρι (ἄροτρον).

Ἀμάραντος. Ἐν Νάξῳ. Τὸ ἀλλαχοῦ πτηνὸν σκαθίον. Ἰδε καὶ Ἀτσάραντος.

Ἀμπέλι. Crûte de lait.

Ἀμπρουκούραις. Μεγάλα σῖκα πρωτοφανῆ. Ζήτ.

καὶ Ἀγικποστολιάτικα.

Ἀμπολή. Ἐν Ἀθήναις τὸ ῥυάκιον δι' οὗ μεταβιβάζεται τὸ ὕδωρ ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλο μέρος. Ἐλεγον καὶ οἱ Ἴωνες ἀμβολάδην ἀντὶ ἀναβολάδην, ἐπὶ ὕδατος, ἀπὸ τοῦ ἀνω βάλλειν. Τὸ ἀμπολή εἶναι βιβλῖως τὸ μὴ σωζόμενον τῆς ἀρχαίας ἀμβολή. Ὅρα καὶ ἀναβάλλουσα.

Ἀμελέτητα. Ἐν Σπέτσαις, τὰ ἀγγοῦρια, κατ' εὐφημισμὸν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μελετῶνται, νὰ ὀνομάζωνται.

Ἀνασπῶ καὶ κονδαριάζω. Ἐν Ἀθήναις. Λέγονται πάντοτε ὁμοῦ, ἐπὶ τῶν ματαίως κατατρεβόντων τὸν χρόνον ὡς ὁ Σίτυρος ἀνακυλῶν τὸν λίθον.

Ἀνασυρτόν. Ἐν Ἀθήναις. Τὸ ἀλλαχοῦ ταυριστὶ λεγόμενον τσεγγέλι.

Ἀνάπαλλον. Ἐν Χίῳ. Ψωμί ἀνάπαλλον, τὸ ἄλλως σύνωρον, frais, ὡσπαι ἔλεγον ἄρτος ἀναπάλλον (palpant). Ἰδε καὶ Σύνωρος.

Ἀναγοῦλα. Nausée· καὶ ῥῆμα

Ἀναγουλιάζω. Καὶ μεταφορικῶς, α τὰ λόγια σου μὲ ἔφεραν ἀναγοῦλαν, ἢ μὲ ἀναγούλιζαν, ἢ ἦτοι μὲ ἀπῆδισαν.

Ἀναβροχιά. Ἀνομβρία.

Ἀνδριάς. Ὀν. κύρ. Ἀνδρέας. Σημειῶ τοῦτο ἐν ταῦθα χάριν τοῦ ἐξῆς ῥητοῦ·

« Στῆς τριάντα κι' Ἀνδριάς, στῆς ἑξῆ κι' ὁ Νικόλας. » Ἦτοι τὴν 30 Νοεμβρίου ἐορτάζομεν τὸν Ἀγ. Ἀνδρέαν, καὶ τὴν 6 Δεκεμβρ. τὸν Ἀγ. Νικόλαον.

Ἀντάραις καὶ τρεχάματα. « Ἐχει — » εἶναι affairé.

Ἀναικτομάτης—ησσα—ικον. Πνευματώδης, ὁ ἀλλαχοῦ ἔξυπνος. Λέγομεν καὶ εἰρωνικῶς· α Ἀναικτομάτικο εἶν' τὸ στραῖον. »

Ἀνδρομίδα. Ἐν Ἀθήναις καὶ Πελοποννήσῳ. Τάπη. Ἰσως παρὰ τοῦ ἐνδρομῆς τῶν ἀρχαίων.

Ἀνεμοπῆρωμα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐρυσίπελας, τὸ ἀλλαχοῦ ῥυσιπέλιον. (Ὅρα τὴν λέξιν ταύτην). Ὁ Κοραῆς (Ἀτ. Β'. σελ. 16) τὸ ὀνομάζει καὶ ἀερικόν· ἀλλ' αὐδαμοῦ ἔτυχεν νὰ ἀκούσω τὴν λέξιν.

Ἀνατριχίλαις. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τὰ ἀλλαχοῦ Σέγκρενα· διότι ἀνασηκόνονται αἱ τρίχες. Καὶ ῥῆμα ἀνατριχιάζω.

Ἀναβάλλουσα. Ἐν Νάξῳ. Πηγὴ ὕδατος. Ὅρα Ἀμπολή.

Ἀντίλαλος. Ἐν Ζακύνθῳ. Ἡχώ.

Ἀνασύρω. Ἐν Μυκόνῳ. Ἀντλῶ ἀπὸ τοῦ φρέατος. Λέγεται δὲ καὶ μεταβατικῶς· ἀνασύρω τὸ μπουρλιό, ἢ ἦτοι τὸν κάδον.

Ἀνεμοπύρτης. Ἀνεμος μετὰ λεπτῆς χιόνος. Ἀνεμος — σύρω.

Ἀναφλυτόν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁλοθυμὸς, sanglot. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἐλέγετο ἀναφλυτόν, παρὰ τοῦ ἀνω καὶ φλύω, σιμψίνοντος ἀναδύω.

Ἀναῶς. Ἐν Ζακύνθῳ. α ἔχω θέρμην ἀναῶς, ἢ ἦτοι ἀενάως. Λέγεται δὲ εἰς μόνην ταύτην τὴν φράσιν.

Ἀναμαλλιάρης—άρα—ικον. Échevelé. Ἀνωμαλλία.

Ἀνάγνυμα. Ἐν Μάνη. Κολικόπνοος. Εἶναι δὲ περίεργος καὶ ἡ ἐκεῖ γινομένη θεραπεία του, ἐξ ἧς καὶ ἡ λέξις. Θέτουσιν ἐντὸς σινδόνος ἡ ἄλλου τοιούτου τὸν πάσχοντα ἐξηπλωμένον, περιτυλίττουσιν αὐτὸν, καὶ μετὰ ταῦτα δύο ἄλλοι κρατοῦντες τὰς ἄκρας τὸν στρέφουσι μετὰ ταχύτητος, ἕως οὗ ἐμέση ἡ ἀποκρωθῇ, καὶ ἐπέλθῃ οὕτω ἡ θεραπεία.

Ἀνασηκώομαι. Ὁ Κοραῆς τὸ γράφει πάντοτε ἄνευ προθέσεως· καὶ ὁμοίως λέγομεν ἀνασηκώθη, ἀνασηκώσου, κλ. Οὕτω συνθέτως ἐλέγετο καὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων, ὡς παρατηρεῖ καὶ αὐτός ὁ Κοραῆς (Ἄτ. Α'. σελ. 207).

Ἀναγαλλιάζω. Τὸ ἀγαλλιάομαι τῶν ἀρχαίων μετὰ τῆς προθ. ἀνὰ κατ' ἐπίτασιν, ὡς ἐλέγετο καὶ ἀναγελλάω, κλ. « Ἀνεγάλλιασεν ἡ καρδία μου. »

Ἀντικρύζω. « Τὸν ἀντίκρυσα εἰς τὸν δρόμον, » καὶ « ἡ οἰκία ἀντικρύζει μὲ τὴν ἄλλην » κλ.

Ἀντίγαρα -ή- Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ ὁγδόη ἡμέρα μετὰ τὸν γάμον (τὴν χαρὰν) ὅτε πολλάκις ἐορτάζεται αὕτη μετὰ χορῶν καὶ μουσικῆς.

Ἀραστατόνω, καὶ Ἀραστατόνομαι. Τὸ μὲν πρῶτον ἐναργητ. τὸ δὲ δεύτερον, αὐτοπ. Ἀλλαχοῦ λέγουσι ἀρ. ἐστήκωσα, καὶ ἐστηκώθηκα εἰς τὸ ποδᾶρι. »

Ἀρωμίτης. Ἐν Κρήτῃ. Τιράντα, bretelle. Ἄνω ὤμος.

Ἀρόγρον -τό- Ὁ ἀπὸ τῆς γῆς ἄνεμος.

Ἀποδοσιδί. Ἐν Ἀθήναις καὶ Λίγχιω. Δῶρον τελλόμενον. Ἀπο-δίδω.

Ἀποφάκηκε. Ἀλλ' εἰς μόνον τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἀπρως., ἐπὶ ἀσθενοῦς ἀναλαβόντος μὲν τὴν ὑγίαν του, οὐτινος ὁμοίως ἡ νόσος ἀφῆκε λείψανα ὁρατά.

Ἀποβολή. Ἐν Κωνσταντινουπ. Fausse-couche.

Ἀποβάλλομαι. Faire une fausse-couche. « Ἀπεβάλλθηκεν ἡ σύζυγός μου. » Ἐν Ζακύνθῳ λέγουσι σκοτόνομαι. (Ὅρα τὴν λέξιν ταύτην.)

Ἀπηλή. Ἐν Ἀμοργῷ. « Εἶναι πολλὴ ἀπηλὴ καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ καλλιεργήσω τὸν ἀγρόν μου, » ἢ γουν πολλὰ νερὰ καὶ λάσπαι προελθοῦσαι ἐκ βροχῆς. Παρὰ τοῦ πληός.

Ἀπλετος. Ἐν Ἀμοργῷ. Ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι.

Ἀπλάδαινα καὶ ἀπλάδα. Ἐν Αἰγίῳ. Βαθὺ καὶ μεγάλον πινάκιον, τὸ ὁποῖον πινάκα καὶ τσανάκα καλεῖται ἀλλαχοῦ. Παρὰ τοῦ ἀπλάτος ἰσοδυνάμου τῷ ἄπλετος. Ὁ Κοραῆς (Ἄτ.) παράγει τὸ ἀπλάδαν ἀπὸ τὸ πλάθαιον. Πιθανόν ὁμοίως νὰ ἐτυμολογῇται καὶ παρὰ τοῦ ἀπ.λῶ, διότι αἱ ἀπλάδαινα εἶναι μεγάλα καὶ ἀνοικταί.

Ἀποκόπτω. Ἀπογαλακτίζω· καὶ παθητ. « τὸ παιδί ἀπεκόπηκε. »

Ἀποτάζω. Ἐν Κωνσταντιν. Ἀποκτῶ. « Ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶναι τόσον παραλυμένος, ὥστε οὐδ' ὀβολὸν κατώρθωσε ν' ἀποτάξῃ. » Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην λέγομεν καὶ παροιμίαν· « Ἐχει ὁ σκύλος καλτσοδέτι; »

Ἀρπάγη. Ἐν Ἀθήναις, τὸ ἀλλαχοῦ τσεγγέλι. Ἀπρὸ ἀλλάκτως ὡς οἱ ἀρχαῖοι. Πρόσθε· εἰς τὰ Ἄτ. σελ. 8. (Ἰδε ἀνασυρτόν.)

Ἀρρεῖω. Ἐν Ἀνδρῷ. Ἀρνεῖται τὸ παιδί, ἦτοι ἡ-

συχάζει ὡς ἀρνίον· ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ εἰρηνεύω.

Ἀράθυμος. Ὁ θυμώδης. Ἀ-ράθυμος, ὁ μὴ ὦν ἀπαθής.

Ἀρισκειά. Ἐν Ζακύνθῳ. Προικισύμφωνον, ὅπερ ἐν Ἀθήναις λέγεται ἐξωφύλλε.

Ἀρτύνω καὶ ἀρτύνομαι. Παρὰ τοῦ ἀρχαίου ἀρτύω· ἀλλὰ σήμερον λέγεται ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν εὐλαβῶν τῶν κρεωφαγούντων μετὰ νηστείαν.

Ἀσκολύμβροι. Ἐν Μυκόνῳ. Λάχανα ἄγρια τρωγόμενα. Ὁ σκόλυμος, νομίζω, τῶν ἀρχαίων.

Ἀσήκωτον. Φόρεμα ἀσήκωτον, excessivement riche et pesant.

Ἀτσάραντος. Ἐν Νάξῳ. Κλωρίς, verdier. Ἐχουσι καὶ στίχον οἱ Νάξιοι·

« Ἀτσάραντος κι' ἀμάραντος, φίστος καὶ ῥεκουνέλι,

» Ἐπαρκαλαϊδῆσ' ἐμ' εἶνα παλιὸ σγαρδέλι.

» Βῆκε μὴ παλιεγριτζόλα

» Καὶ τὰ ἐγεβέντισ' ὅλα. »

Ἀμάραντος εἶναι τὸ ἀλλαχοῦ σκαθί, tarin, φίστος, ὁ σπῖνος, ῥεκουνέλι (ἀγνοῶ), γριτζόλα ἡ φανέτα (linotte) καὶ σγαρδέλι ἡ καρδερίνα. Γεβεντίζω, σημαίνει ἐντροπιάζω· ἦτοι, ἐνῷ πάντε ἐκ τῶν ἡδυφροντέρων πτηνῶν διεγωνίζοντο, μία γραῖα φανέτα ἐλθοῦσα εἰς τὸ μέσον κατέβαλεν αὐτά. « Ἡ γραῖα κόττα, λέγει ἡ παροιμία, ἔχει δυνατόν ζωμόν. »

Ἀστειεύομαι. Plaisanter, μεταβ. καὶ ἀμεταβ.

Ἀστοχία. Ἐν Πελοποννήσῳ. Ἀστοχία σου! ἐπιφωνηματικῶς πρὸς τὸν λέγοντα ἀστείον τι καὶ εἰρωνικόν. Ὡς ἂν ἔλεγεν ὁ ἐπιφωνῶν· « δὲν ἤξεύρεις τί λέγεις δὲν εὐστήχησες. »

Ἀσπροπρόσωπος. « Μ' εὐγάλας ἀσπροπρόσωπον, » ἦτοι μ' ἐδικαίωσες δὲν μ' ἔκαμες νὰ ἐντραπῶ. Ἰδε καὶ Ἄτ. Β'. σελ. 71.

Ἀρθαστον. Ἰατρικὸν ἄρθαστον, τὸ ἄπταιστον.

Ἀυλάζομαι. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Εἰσεύρομαι συνήθως διὰ τῆς θύρας. « Ἀπὸ αὐτὴν τὴν θύραν αὐλάζομαι πάντοτε. »

Ἀυγουλάτον. Εἶδος σταφυλῆς ὀγκώδη ἐχούσης τὴν ῥάγα.

Ἀγρίω. Ἐν Ἀνδρῷ. « Τὸν ἄφησε πρόσωπον ἐδικόν του, » ἦτοι ἀντιπρόσωπόν του. »

Ἀχνάρι. Τὸ ἀλλαχοῦ τυπάρι, patron, modèle, ἦτοι ἰχνάριον, παρὰ τοῦ ἰχθυος.

Ἀχρη. Ὁ λεπτότερος ἄλευρος, ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι.

Ἀψήγῳ, braver.

B.

Βατταλαλῶ. Ἐν Μυκόνῳ. Φλυαρῶ. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπωνόμαζον τὸν Δημοσθένην βάτταλον.

Βελοῦ. Εἶδος πλοίου.

Βίλος. Ἐν Πελοποννήσῳ. Εἶδος ἀγγείου, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι.

Βῆκος. Ἐν Ἀθήναις, τροφή τις βοῶν.

Βογκῶ καὶ

Βογκολογῶ. Gémir, ιδίως ἐπὶ ἀσθενῶν.

Βοῦβα! Σίγα, ἀλλὰ συνήθως προστακτικῶς καὶ βουβαθῆτε· εἰς δὲ τὸ τρίτον πρόσωπον μετὰ τοῦ

ἐς οἷον· ἄς βουθεθοῦν. Λέγομεν καὶ παρωχ. αἰδοῦ-
θάθηκα. ἢ λέγεται ἐνίοτε καὶ ἀντὶ ὀνόμ. θηλυκοῦ· «τί
βούδα σ' ἐκόλλησε;»

Βουλιάζω. Ἰδε Ἄτ. Δ'. σελ. 58. Λέγομεν καὶ
μεταφ. «ἡ ἀποθήκη μου βουλιᾷ» δηλαδὴ εἶναι
πλουσία εἰς πράγματα· καὶ «βουλιᾷ ἡ οἰκία μου ἀπὸ
τὸ πλῆθος».

Βολή. Ἐν Θράκη. «Πηγαίνω εἰς τὴν βολὴν» ἦτοι
εἰς ἀλίευσιν θύνων. Ὁ Ἡρόδοτος εἶπε (Δ'. 62)
«ἐρρίφθη ὁ βόλος,» καὶ ὁ Πλούτ. ἐν βίῳ Σόλ. «καὶ
ξένων ἐκ Μιλήτου πριαμένων τὸν βόλον.»

Βούσκα. Ἐν Κεφαλληνίᾳ, καὶ **Βόσκα** ἐν Ἀμορ-
γῷ. Σῦκα μεγάλα. Βοῦς-σῦκα.

Βολίτσα. Ἐν Πάτραις.

Βόλτα. Ἐν Κωνσταντίν. καὶ ἀλλαχοῦ. Καθετὴ,
ligne à pêcher.

Βοτανολογῶ. Συλλέγω βότανα.

Βουκολιό. Ἐν Ἀθήναις. Ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι
βουκόλιον, μάνδρα.

Βουρδονάρης καὶ βορδονάρης. Χλευαστικῶς μὲν
ἐπὶ ἀμαθῶν καὶ ἀποτρόπαιον ἐχόντων τὸ ἐξωτερικὸν
ιερωμένων· σπουδαίως δὲ ἐπὶ τῶν ἐν μοναστηρίοις
δοκίμων, τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν φροντίδα τῶν
κτινῶν, κτλ. Ἔτι δὲ σημαίνει καὶ ὑποτακτικὸν
(frère-lay). Παρὰ τοῦ λατίν. burdo, ἡμίονος. Λέ-
γοντες λοιπὸν τοὺς ἀμαθεῖς ἱερεῖς βουρδοναρίδας, ἐν-
νοοῦμεν ὅτι μόνον εἰς ὁδηγίαν ἡμιόνων εἶναι καλοί.

Βρυάζω. Ἐν Ἀνδρῷ. Τῶν ἀρχαίων τὸ βρύω.

Βύθος. Assoupissement. Ἰδε καὶ Ἄτ. Β'.
σελ. 88.

Βωτοῦρ. Ἐν Μακεδονίᾳ. Γύψ. Γαλ. vautour.

Γ'.

Γαλάρι. Ἰδε καὶ στρουγγα. Ἐν Πελοποννήσῳ καὶ
Ἀθῇν. Ἡ μάνδρα τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν.

Γάτα. «Ἐμμεῖνεν ὡς γάτα ζεματισμένη» κατὰ
σχωρμένους.

Γαῖδορολάτης. Ἐν Ἀθήναις. Ὀνη-λάτης.

Γεβετίζω. Ζήτ. Ἀτσάραντος.

Γελῶ. «Ἐραγα ὅσον νὰ γελάσω τὴν ὄρεξίν μου»
endormir.

Γελατίζω. Ἀπατεῶν. Ὀνομάζουσι δὲ οὕτω οἱ χω-
ρικοὶ τὸν ἀστὲρα Δία, διότι ἐνίοτε ἀνατέλλων πρὸ
τοῦ αἰγερinoῦ τοὺς ἀπατᾷ, καὶ τὸν ἐκλαμβάνουσιν
ἀντὶ τούτου.

Γητεύω. Ὁ Κοραῆς παράγει τὴν λέξιν παρὰ τοῦ
γοητεύω· ἀλλ' ἐν τῷ ἑξ' κανόνι τῆς ἐν Τρούλλῳ
Συνόδου καὶ τοῦ Μ. Βασιλείου γράφεται διὰ τοῦ γ.
«... καὶ οἱ λεγόμενοι νεφροδιώκται καὶ γυτευταί.»
Ἰσως διότι οἱ Γύφτοι ἢ Γέτοι (Gytanos) μετείρ-
χοντο ὡς καὶ σήμερον τὴν γοητείαν. Ἄν ἡ ὑπόθεσις
αὕτη ἀληθεύῃ, τότε οἱ Γύφτοι ἦσαν γνωστοὶ εἰς τὴν
Εὐρώπην ἀπ' αὐτῆς τῆς δ'. ἑκατονταετηρίδας.

Γιάννος. Ὁ ἀστὴρ Ἄρης.

Γιάρτες. Καὶ ἡ λέξις καὶ ἡ παιγνιὰ ἀραβικαί.

Γιώμορον. Ἐν Ἀθήναις. Τὰ γεωμόρια τῶν ἀρ-
χαίων· σήμερον δὲ ἐννοοῦσι τὸ πᾶντωμα τῶν ὑπο-
στατικῶν ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ δίδῃ ὁ πακτωτής

εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ ποσότητα σπόρου ἴσην πρὸς
τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ παρ' ἐκείνου.

Γίνομαι. (Ἰδε Ἄτ. Β'. σελ. 91.) Τὸ ἐγίνην
εἶναι ἐν χρήσει πολλαχοῦ καὶ σήμερον. «Ἐν Αἰ-
γίνῃ δὲν ἐγίνην, ἐν Ἑρμιόνη τελειώνει,» ἐλέγετο τὸ
1827 ἔτος, ὅτε οἱ πληρεξούσιοι τῆς γ'. ἐθν. συνε-
λεύσεως διαιρεθέντες συνῆλθον οἱ μὲν ἐν Αἰγίνῃ οἱ
δὲ ἐν Ἑρμιόνη. Λέγομεν καὶ νῦν «γίγη ἐκ μέσου»,
ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι «ἐκ μέσου γίγνεσθαι.»

Γκίρλα. Ἐν Ἀθήναις. Γῆ πετρώδης καὶ ἀγονος.
Γλυκοσαλιόνω. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. «Βλέ-
πει τὰς ὁραίας καὶ γλυκοσαλιόνει», l'eau lui vient
à la bouche.

Γλυκοπέρηνα. Ἐν Ἀθήναις. Τὰ γλυκὺν τὸν πυ-
ρῆνα ἔχοντα βερύκοκκα.

Γουρλόνω. Ἐν Κωνσταντίν. «Ἐγούρλωσε τὰ μά-
τιά του.»

Γουατίζω. Ἐν Κωνσταντ. «Ἡ λύπη αὐτῇ, ἡ τὸ
ἐξοδὸν αὐτὸ μ' ἐγονάτισεν,» ἦτοι ὀλιγόστευσε τὴν
υγείαν ἢ τὴν περιουσίαν μου.

Γουθα. Κοῖλον μέρος περιέχον νερόν, ὡς λάκκος.

Γουῆρα. Urne, κυρίως τοῦ λουτροῦ. Ἐν Ζακύνθῳ
προσθέτουσι καὶ σ λέγοντες σγουῆρα.

Γρινιάζω. Ἐν Κωνσταντ. boudier καὶ

Γρινιάρης. Boudeur.

Γριτζόλα. Ἐν Νάξῳ. Ἡ ἀλλαχοῦ φανέτα,
linotte.

Γραμμένα. Εἰς τὸ παίγνιον τῶν χαρτίων les
figures.

Γροῦπος. Group. Ἑλληνιστὶ ῥῶπος.

Γυναικωτός. Θηλυδρίας, γυναικώδης.

Γυρίλλω. «Τὸ ἐγύρισεν εἰς τὸ γέλοιον.» Οὕτω
καὶ ὁ Θουκυδίδης (Β. Στ'. κεφ. 35)· «ἄλλοι δὲ
καὶ πάνυ καταφρονούντες εἰς γέλωτα ἔτρεπον τὸ
πρᾶγμα.»

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΚΑΛΙΟΣΤΡΟΣ.

—ooo—

Τοῦ μυστηριώδους τούτου ἀνθρώπου πλείστοι
γνωρίζουσι τὸ ὄνομα ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν βίον. Ἐκ
τῶν περὶ αὐτοῦ γραφάντων οἱ μὲν ἐθεώρησαν αὐτὸν
ὡς ἀγύρτην, ἄλλοι δὲ ὡς ἐξαίσιόν τινα ἄνδρα, καὶ
πολλοὶ ὡς θαυματουργόν, ἔχοντα τὴν δύναμιν τοῦ
ἀνακλεῖν καὶ αὐτῶν τῶν τεθνεώτων τὰς σκιάς.
Τοῦτο δὲ εἶναι βέβαιον ὅτι οὐκ ὀλίγα μαθὼν μυ-
στήρια, καὶ χημικὰ καὶ ἰατρικὰ, κατὰ τὰς μακρὰς τοῦ
περιπηγῆς, πολλὰ ἐπραξεν ἔργα θαυμάσια τῶντι.
Ὁ νοῦς καὶ τὸ ἐπιχειρηματικὸν αὐτοῦ πνεῦμα ὑπῆρ-
ξαν ἄλλως ἀναμφισβήτητα διότι καὶ τοὶ γονεῖς ἔ-
χων εὐτελεῖς, — ἐγεννήθη δὲ τὸ 1743 ἔτος ἐν Παν-
όρμῳ τῆς Σικελίας, — καὶ διὰ τοῦτο μηδεμιᾶς τυ-
χῶν ἀγωγῆς, ἐθασεν εἰς περιωπὴν ὑψηλὴν καὶ ἀ-
πέκτησε μέγα ὄνομα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὠνομάζετο Ἰωσήφ Βάλαμος·